

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ВІДОКРЕМЛЕНИЙ ПІДРОЗДІЛ «МИКОЛАЇВСЬКА ФІЛІЯ
КИЇВСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ КУЛЬТУРИ І
МИСТЕЦТВ»**

**ФАКУЛЬТЕТ МИСТЕЦТВ
КАФЕДРА ХОРЕОГРАФІЇ**

Шмалько Анатолій Григорович

ХОРЕОГРАФІЧНА СЮЇТА «УКРАЇНО, МОЯ УКРАЇНО!»

Пояснювальна записка

до творчого проєкту – кваліфікаційної роботи
на здобуття освітнього ступеня «бакалавр»
зі спеціальності 024 «Хореографія»

Науковий керівник:
кандидат мистецтвознавства, доцент
Сапак Наталія Вікторівна

Миколаїв - 2022

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. Теоретичне підґрунття творчої частини проєкту «Україно, моя Україно».....	5
1.1. Національне розмаїття української держави	5
1.2. Культурні традиції представників різних національностей, що проживають в Україні	7
1.3. Особливості хореографічної культури народів України	13
1.4. Взаємовплив національних культур в хореографічному мистецтві.....	23
Висновки до першого розділу.....	27
РОЗДІЛ 2. Художні особливості творчого проєкту	28
2.1 Лібрето	28
2.2 Форма, жанр, стиль; ідейно-тематичний аналіз	29
2.3 Композиційно-архітектонічна побудова	29
2.4 Сценарно-композиційний план	30
2.5 Дійові особи та їх характеристика	32
2.6 Характеристика музичної основи хореографічного твору	32
2.7 Сценографія	33
ВИСНОВКИ	34
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	36
ДОДАТКИ	39

ВСТУП

Україна – це велика держава, одна за найбільших країн Європи. В ній проживає значна кількість представників різних національностей. Крім українців мешкають: росіяни, білоруси, поляки, чехи, молдавани, болгари, євреї і греки – всього більш 120 національностей. Усі ми – це наша родина, це наша сім'я, це наша Україна.

На сьогодні можна побачити підвищений інтерес до дослідження національних особливостей тих народів які проживають на теренах української землі та за їх межами. Їх культура багатобарвна та цікава, це звичаї, традиції, ритуали, костюми, музика.

Актуальність теми: бакалаврської роботи полягає у розкритті своєрідної культури і мистецтва народів, які проживають на території України, які є частиною нашої країни, за допомогою хореографічної мови. Таким чином, ми зможемо розкрити, збільшити кругозір звичайного глядача та показати які є різні народи, що їх об'єднує не тільки територія на якій вони проживають, а й культура, зокрема мистецтво танцю. Дослідивши національні особливості народів України та зібравши достатню інформації вдасться об'єднати елементи їх національних танців в одну хореографічну сюїту, яка буде передавати атмосферу одразу декількох різних національностей в одній постановці.

Мета творчого проєкту: реалізація творчого проєкту «Україно, моя Україно» - об'єднання елементів національної хореографії болгар, євреїв, молдаван, поляків та українців та створення єдиної хореографічної сюїти.

Завдання творчого проєкту:

- Ознайомитись з народними танцями хореографічних мистецтв кожної національності.
- Проаналізувати рівень та якість балетмейстерських робіт з схожою ідеєю.
- Здійснити балетмейстерську постановку хореографічної сюїти «Україно, моя Україно».

- Розробити сценарно-композиційний опис бакалаврської роботи.

Новизна творчого проєкту полягає в:

- Креативному інтерпретуванні на сцені української, болгарської, єврейської молдавської та польської народно-сценічної хореографії;
- Розкриття теми об'єднання різних народів, які проживають на території України

Практичне значення творчого проєкту. Практична частина хореографічної сюїти «Україно, моя Україно» може використовуватися у будь-яких колективах як то аматорських на малих сценах так і в професійних колективах на великій сцені, та збагаченням танцювальної лексики, зі збільшенням учасників. Можуть використовуватися окремі танцювальні елементи які можуть використовуватися у навчальному процесі хореографами.

Апробація творчого проєкту. Хореографічна картина «Україно, моя Україно» була показана на екзамені з «Мистецтва балетмейстера» (ВП «МФ КНУКіМ», ауд. -, - червня 2022 р.), на практичному показі творчих проєктів у актовій залі університету (Миколаїв, - червня 2022 р.).

Структура та обсяг пояснювальної записки. Пояснювальна записка складається зі вступу, двох розділів, висновків, списку використаних джерел, додатків.

Загальний обсяг роботи – сторінки, з них основного тексту – сторінок.

РОЗДІЛ 1. Теоретичне підґрунття творчої частини проєкту «Україно, моя Україно»

1.1. Національне розмаїття української держави

Україна є національною державою з багатоетнічним складом населення. Історичні умови розвитку України сформулювали багатоетнічний її склад. Усі народи в українській державі мають право розвивати свою культуру на рідній мові. «В Україні гарантується вільний розвиток, використання і захист, інших мов національних меншин України» [25; с.10].

Українці в різних частинах країни мають свої особливості, які проявляються в: діалекті, одязі, житлі, звичаях, обрядах та багато інших. На основі цього відрізняють етнічні групи. Раніше таких груп було багато (севрюки, подоляни, литвини, пинчуки, черкаси, полищуки, бойки, гуцули, лемки), внаслідок того, що ці етнічні групи мають деякі відмінності, то згодом вони перестають існувати. Найбільші етнічні групи які зберегли свої традиції це бойки, гуцули, лемки. Бойки мешканці гірського Закарпаття, Івано-Франківської та Львівської областей. Гуцули заселяють територію на стику Івано-Франківської, Чернівецької та Закарпатської областей та Румунії. Лемки заселяли західну гірську частину України.

Однією з найбільших за чисельністю в Україні є кримські татари. Вони з XIII ст. проживають у Криму, який став їх етнічною та державною територією. Кримські татари зберегли свою національну культуру попри трагічну історію народу. Кримський півострів є також батьківщиною караїмів та кримчаків. Це нечисленні етно-релігійні групи, які розмовляють мовами, близькими до кримськотатарської. Кримчаки - прихильники іудаїзму, а караїми - релігії, що поєднує риси іудаїзму, християнства та ісламу. Гагаузький народ проживає на півдні Одеської області, на кордоні з Молдовою, говорять на мові, близькій до турецької, а за релігією є православними. Найбільшою етнічною меншиною в Україні є росіяни. Компактно проживають угорці в Закарпатській області, румуни у Чернівецькій та Закарпатській областях, молдавани в Чернівецькій та

Одеській областях, болгари в Одеській області. Найбільше поляків проживає у Житомирській, Хмельницькій та Львівській областях. Білоруси – на сході та півдні України та у Рівненській області, цигани (роми) – у Закарпатській області. Євреї здебільшого розселені по містах, найбільша їх кількість – у Києві, Одесі та Дніпрі. Всі ці національні меншини за якоюсь історичною подією, трагедією чи ситуацією перебувають і живуть на території України і є частиною нашої держави, розвивають свою культуру, доповнюють один одного. «Держава сприяє консолідації та розвитку української нації, її історичної свідомості, традицій і культури, а також розвитку етнічної, культурної, мовної та релігійної самобутності всіх корінних народів і національних меншин України» [25; с.11].

1.2. Культурні традиції представників різних національностей, що проживають в Україні

На території України проживає понад 11 мільйонів людей, представників ста двадцяти різних національностей. Найчисельнішими з них вважаються євреї, поляки, болгари, білоруси, угорці, румуни, росіяни, татари, греки, молдовани, роми та вірмени.

Національні меншини в Україні у другій половині ХХ ст. поділяють на такі три груп:

1. білоруси, корейці, росіяни, румуни, цигани, вірмени, німці, азербайджанці, узбеки, грузини, турки, лезгини, туркмени саме ці меншини, які збільшили свою кількість населення;
2. меншини, в яких утримувалась кількість населення майже на одному рівні: болгари, угорці, татари, греки, гагаузи, казахи, словаки, марійці, литовці, осетини, естонці, комі, албанці, киргизи, комі-перм'яки, карели, даргинці, араби, фіни, лакці, кабардинці, табасарани, чеченці;
3. меншини, в яких зменшилась кількість населення: євреї, поляки, башкири, чехи, латиші.

Найбільшою меншиною в Україні вважаються — росіяни. Їх кількість становить 835 тисяч осіб, а це майже 18% від усіх жителів України. Інші етно-меншини становлять до 1% від усієї кількості населення, до них входять «молдовани (0,5 %), болгар (0,4 %), поляки (0,3 %), євреї (0,2 %), білоруси (0,6 %), кримські татари (0,5 %), румуни (0,3 %), угорці (0,3 %), вірмени (0,2 %), греки (0,2 %), грузини (0,1 %), гагаузи (0,1 %), роми (0,1 %), та ін.» [2;с.147].

Чітку регіональну визначеність має українське розселення етносів. Визначальними українськими історичними регіонами розселення етносу, які мають найменше наповнення іншими національними етносами вважаються Північно-Західна і Центральна Україна. Найбільша кількість населення українського походження проживають на території «Тернопільської (96,8 %) та Волинської (94,6 %) області. Найменша кількість — в АР Крим (25,8 %), Донецькій (50,9 %), Луганській (51,9 %), Одеській (54,6 %) областях» [2; с.149-151].

Євреї.

Євреї займають важливе місце серед етнічних меншин в Україні. Їхня кількість останнім часом значно зменшилася: «Якщо в 1926 році в Україні було майже 3 мільйони громадян євреїв, то в 1989 році — 487 тисяч, а в 2001 році — 104 тисячі» [2, с.155]. Під час Другої світової війни масове знищення євреїв німецькою окупаційною владою призвело до зменшення кількості громадян цієї національності. Імміграція до Ізраїлю та інших європейських країн протягом багатьох років також призвела до майже повного зникнення корінних євреїв з України.

В Україні існує єврейська громада, одна з найстаріших в Україні. Переважна більшість українських євреїв є нащадками однієї з найбільших єврейських підгруп – євреїв-ашкеназі. Сьогодні в Україні проживає близько 300 тисяч осіб єврейського походження.

До важливих єврейських традиційних свят відносять щотижневе свято «Шабат». Щоп'ятниці із заходом сонця відзначається початок «Шабату», а

закінчується із заходом сонця і появою першої зірки у суботу. У календарному єврейському році 52 суботи, які святкують традиційно вдома, або у синагозі. Ввечері запалюють дві свічки та ставлять їх на стіл, вкритий скатертиною. На столі зазвичай, окрім свічок, стоїть келих вина і традиційний єврейський хліб — хала. Щоб почати святкову вечерю, необхідно виконати обряд освячення святкового столу — «кідущ», та прочитати молитви, записані у «сидурі» — молитовнику.

За ортодоксальною традицією існує понад 40 видів робіт, які євреї не мають виконувати у Шабат. Наприклад, не можна сіяти, писати, будувати, орати, ходити на роботу, розпалювати та гасити вогнище тощо. Але не всі сучасні євреї повністю дотримуються цих обмежень: це залежить від громади, до якої громади ти належиш.

Іудаїзм є основною релігією єврейської нації, розділеної на три гілки: релігійну, консервативну та прогресивну, і розділена на субрелігійні галузі. Наприклад, одним із напрямків ортодоксального іудаїзму є хасидизм, який виник в Україні на початку XVIII століття і поширився по всій Східній Європі.

Хасидські громади виникали переважно в невеликих містах і поширювалися через Ізраїль Бен Еліезер, точніше, його послідовники. Сьогодні православна громада є більш популярною в Україні, але реформаторські та консервативні громади також більш популярні в Західній та Центральній Європі та США [11, с.541].

Поляки.

Польський етнос є одним з найдавніших національних меншин України. Поляки розташовувались на українських землях ще у період княжих часів. Другим етапом поширення поляків в Україні відбулося після розпаду Галицько-Волинської держави та окупації Польщею Галичини, Західного Поділля.

«Перепис 2001 року визначив, що на території України проживало понад 144 тис. поляків» [2; с.167]. Їх загальна кількість продовжує падати в порівнянні з повоєнними переписами населення

Більшість поляків, які емігрували в Україну, досі проживають у Волині, Поділлі, Галичині, найчастіше Хмельницькій, Житомирській, Львівській області та Києві, а також Тернополі, Чернівцях, Вінниці, Одесі, Донецьку, Дніпрі, Києві, Івано-Франківській області та Автономній Республіці Крим. Сьогодні переважна більшість поляків проживає в міських поселеннях.

На території України діють польські школи (у Львові), факультативи у вищих навчальних закладах для вивчення польської мови (у Вінниці, Києві, Житомирі). Є також багато польських культурних товариств.

Польща славиться своїм особливим національним колоритом, кількістю свят та традиціями, за якими відзначають ці свята. У період глобалізації, Польська нація зберегла багатівікові, старовинні та, на перший погляд, дивні традиції.

Існує думка, що поляки горда та пихата нація, але це не так. З одного боку поляки дуже набожні, практичні, вперті, строгі, а з іншого — це добродушний, гостинний, веселий, відкритий до змін народ.

Польська держава завжди знаходилася між західною та східною культурою, неодноразово відстоювала свої позиції. Тому, ці фактори відобразились на польському темпераменті, на їх культурних особливостях та традиціях. Поляки люблять та багата частина населення навіть приймає участь у вуличному, театральному, музичному та в інших видів мистецтва.

Крім того, вони щиро люблять і захищають свою природу і роблять все можливе, щоб захистити її. Вони пишаються своєю країною, поважають свою мову, культуру та традиції. Багато мешканців досі з великим натхненням згадують мазурку чи полонез, а третина знає народні пісні. Поляки найбільше цінують сім'ю, потім – роботу. Здебільшого на третє місце всі ставлять релігію, політику, творчість і дозвілля [12, с.254-256].

Молдовани

Сьогодні на українській землі проживає близько 260 тисяч молдаван. Більшість із них оселилися в Україні між XVI–XVII ст. Коли османський гніт поширився на молдаван, вони разом із сім'ями переїхали в Україну. Останнім часом їх кількість значно зросла.

За даними перепису населення 2001 року, в Одеській та Чернівецькій областях проживало понад 70% населення. Трохи менше в Донецьку, Кропивницькому, Луганську, Дніпрі та Автономній Республіці Крим.

Незвичним є те, що в переважній більшості представники молдавської меншини населяють не міста, а сільську місцевість, особливо в Одеській та Чернівецькій, значна кількість — у селах Черкаської, Кропивницької, Полтавської, Харківської, Миколаївської та Херсонської областей.

З далекого минулого жителі молдавських земель беруть свої звичаї та традиції. Свята зберігаються та передаються з покоління у покоління. Люб'язність і гостинність є важливою рисою молдавської нації. Гостей зазвичай зустрічають хлібом – сіллю та склянкою гарного вина.

Молдавські звичаї стали популярними завдяки фольклорними діями, які мають глибоке ритуальне значення, і вони в першу чергу передають ставлення людини до природи, до навколишнього середовища. Ці правила доброї та щирої поведінки передаються від покоління до покоління.

Молдавські традиції привертають більше уваги туристів з усього світу завдяки яскравим традиціям, видовищним обрядам і захоплюючим старовинним ритуалам [11, с.331-334].

Болгари

В Україні проживає понад 204 тисячі болгар, особливо в Одеській та Запорізькій областях. Невелика їх кількість проживає в Донецькій, Дніпровській, Кропивницькій, Луганській та Миколаївській областях.

Болгарські колонії почали виникати на півдні України під час боснійсько-турецької війни у другій половині 18 століття. Болгари населяють

Україну переважно як селяни. Як і всі громадяни Української держави, вони однаково і повно користуються всіма правами, наданими їм Конституцією України.

Незвичайною особливістю болгарського менталітету є спосіб згоди. Майже весь світ киває на знак згоди, а болгари роблять навпаки, несхвально, і навпаки.

Є болгарська народна легенда про таку традицію. У давнину турки, змушували болгар змінити віру, приставляли ніж до горла. Якщо на вимогу зректися християнства болгарин відповідав згодою, йому не перерізали горло. Тому місцеві стали трішки хитріші за турків змінивши систему жестів.

Характерною рисою болгар є плітки. Їх нація є дуже простою, тому вони як звичайні люди говорять те що думають і про кого думають. Але вони все одно досить підозріло ставляться до оточуючих, якщо їм щось здається дивним, вони обов'язково повідомлять про це та з'ясуують, у чому причина.

Відмінною рисою цього народу є звинувачення інших у своїх невдачах, частіше всього перекладають відповідальність на інших – сусідів, державу, далеких родичів.

Не дивлячись на те, що болгар є дуже трудолюбними, вони не завжди можуть бути обов'язковими і виконувати домовленості. Ще серед негативних рис жителів Болгарії можна відзначити бажання зробити щось на зло комусь, насолити більш щасливому сусідові чи колезі. Але до незнайомців, болгар ставляться дружелюбно та душевно.

Традиція зустрічати приїжджих хлібом-сіллю актуальна багатьом країнам, так і болгарам, які вітають гостей у готелях Болгарії. Щоб проявити ввічливість у відповідь, потрібно відламати шматочок хліба, вмочити його в сіль і з'їсти, запиваючи червоним вином. У цій країні червоний колір означає символ здоров'я та благополуччя.

1.3. Особливості хореографічної культури народів України

Джерела формування, розвитку, та збагачення танцювальної культури практично невичерпні. Географічне положення, особливості клімату, країни які межують та рельєфу країни є одним з головних і дуже важливих чинників її формування.

Різноманітні фактори впливали на формування регіональних культур. До таких факторів відносяться: природно-біологічні; географічний, який акцентує на ролі ландшафту і кліматичних умов; етнічний, пов'язаний зі специфікою формування етносів або етнічних спільностей. Тому хореографія різних країн суттєво відрізняється одна від одної.

Єврейська хореографічна культура.

Єврейська хореографічна культура одна з най розповсюджених не тільки на території України, а й по всій Європі. Її танці виконують як у професійних колективах, так і у любительських. Ізраїльський танець поєднав у собі широкий спектр танцювальних стилів, від традиційних ізраїльських народних танців до балету, сучасного танцю і бальних танців.

В Ізраїлі щороку проводиться ряд танцювальних фестивалів, основним з яких є фестиваль танцю «Карміель», який проводиться щороку в липні в місті Карміель. Крім фестивалю «Карміель», є також відомий фестиваль танцю «Ізреель», який щороку проводиться на свято П'ятидесятниці в рамках подій Фестивалю молока та меду в Єзреельській долині вважається великим. Крім того, є багато інших танцювальних фестивалів [15, с.434].

Найвідоміша балетна труппа в Ізраїлі це Ізраїльський балет. Труппа була створена у 1967 році танцівниками Бертою Ямпольською та Гілеєм Маркманом, і керувала ними Лія Лаві з 1967 по 2013 рік. По сьогоднішній день колектив налічує близько 30 артистів балету.

Єврейські народні танці включають в собі декілька видів народних танців, від єменського танцю до Дебки , який поширений в першу чергу серед ізраїльських арабів, але в останні роки також серед єврейської молоді.

Одним із перших засновників народного танцю в Ізраїлі був Гуріт Кадман. Він був хореографом і викладачем танців. Кадман отримав премію

Ізраїлю в галузі танцювальної культури в 1981 році за свою діяльність у сфері ізраїльського танцю загалом і в галузі народного танцю зокрема.

Хора — це традиційний народний єврейський танець, який спочатку був популярний тільки у сільській місцевості Ізраїлю. Але поступово поширився і у міста, тепер виконується на великих святах. Коли велика кількість людей приходять на свята, вони роблять кілька кіл, один в іншому. Хору виконують під традиційні ізраїльські пісні, хоча частіше за все її виконують під музику «Хава нагіла».

Навіть по сьогодні в Ізраїлі існують десятки аматорських та напів професійних ансамблів народного танцю, які виїжджають на гастролі за кордон та мають великий успіх. Ізраїльський танець репатріанти збагатили з різних країн різноманітними ритмами та елементами хореографії.

Лише завдяки зусиллям ізраїльських фахівців вдалося зафіксувати та зберегти ці традиції. Сьогодні нове ізраїльське покоління продовжує розвивати традиції різних єврейських громад у танцювальних ансамблях, репертуар яких заснований на фольклорно-етнічному матеріалі.

Єврейський танець розвивається і по сьогоднішній день. І навіть те, що він містить в собі багато хореографічних елементів інших країн, не заважає йому бути одним з харизматичних та яскравих танців світу. Єврейську хореографію не можливо сплутати з ніяким іншим стилем. Частіше за все єврейські танці містять в собі сюжет, який відображає характер єврейського народу, і який дуже імponує глядачеві [13, с.315].

Ізраїльська музика також гарно відображає вплив міжнародної культури. Єменська музика, арабська музика, хасидські мелодії, клезмерська музика, джаз, рок — все це частина ізраїльської сцени.

Народні пісні містять в собі тексти, пов'язані з досвідом перших будівників єврейського держави. Ізраїльський філармонічний оркестр є всесвітньо відомим. Він діяв протягом 70 років і зараз дає більше 200 концертів на рік.

У народному єврейському танцювальному костюмі присутні національні традиційні кольори, які ще називають кольорами Ізраїльського прапора, наприклад: синій і білий. У традиційному виконанні тканина використовується з візерунками як поєднання зірок Давида і фінікових пальм.

Частіше за все чоловічий костюм це біла сорочка, чорні штани та жилет. Жіночій одяг має в собі сукню, або спідницю з блузкою, та обов'язково платок на голову. Естрадний костюм можна створити у традиційному варіанті: це біла атласна блузка, спідниця, яка нагадує зірку Давида у розкритому вигляді, жилет з єврейським національним візерунком та шарф, який обшитий блискітками або бісером та прикрашений пензлями.

Болгарська хореографічна культура.

Болгарський танець не менш популярний за єврейський. Його виконують на великих сценах України та вивчають у вищих навчальних закладах хореографічного напрямку.

У Болгарії кожне мистецтво вносить щось своє у художню культуру людства та в естетичне засвоєння світу. Велика кількість різноманітних мистецтв, які включають до себе: театр, живопис, графіка, кіно, музика, скульптура, танець та багато інших, дають можливість більше пізнати болгарську культуру у всій її красі і складності.

Гідне місце серед різних видів мистецтва займає танець. Танець це один із найпоширеніших видів творчості за силою, глибиною впливу та широтою розмаху життєвих явищ. Болгарські танці одні із найяскравіших і наймасовіших представників художньої творчості цього народу.

Ще змалку і до глибокої старості, болгари із захопленням танцюють на святах, домашніх святах, ярмарках, під час перерв на роботі. На площах, де виникли і формувались народні танці. Болгари самостійно вносили внесок у свій хореографічний розвиток і збагачення. Таким чином, спільними зусиллями творчих людей, хореографія набула яскравих національних, особистих і самобутніх форм.

Не дивно, що творці болгарського танцювального мистецтва відображають у своїй творчості найглибші бажання і проблеми народу. Вони розглядають теми, які хвилюють його, та відтворюють найважливіші проблеми часу за допомогою хореографії.

Кожен етап художнього розвитку танцювального мистецтва має не тільки відносне значення як підготовка і перехід до вищої стадії, але має передусім свою цінність і неповторність. Танці Болгарії об'єднані таким чином: леси, хори, ансамблеві та самотні. Але вони мають різницю за деякими ознаками:

- за виконавчим складом;
- за музичним супроводом;
- за складністю рухів;
- за тактовим розміром;
- за сезонним виконанням;
- за добовим часом виконання;
- за святами та карнавальними іграми;
- за звичаями та обрядами;
- за зовнішньою формою: водени, хората та лесите [9, с.155].

Під впливом релігії відбувалося формування танцювального стилю у гірському районі, через те, що мусульмани є більшою частиною населення. Тому, чоловіки й жінки танцюють окремо. Стиль виконання достатньо складний, із частими маленькими кроками й низькими переходами за допомогою всієї стопи. Виконуючі ці танцювальні елементи, танцівники тримаються за руки, які опущені донизу. Жіночі танці обов'язково супроводжуються піснями.

Танці Північної Болгарії трохи змішані, стиль виконання для чоловіків і жінок однаковий. Північні танці:

- лінійне розташування учасників;
- вертикальне положення тулуба;
- виконання танцювальних «па» навшпиньки;

- учасники тримаються за руки, під час танцю синхронно нахиляються вперед та роблять колові оберти.

Усі разом танцюють чоловіки й жінки регіону Добруджа. У мешканців Добружни поза: пряма спина, нахил уперед, ноги наскрізь, зігнуті коліна. Глядачам може здаватися, що всі танцюристи атлетичного складу й невисокі на зріст. Танець, розповідає цікаву історію. Щоб змогти вижити, вони відчайдушно виживали. Тулуб уперед під час виконання танцю — це символ боротьби людей із землею.

Болгарська музика це частина болгарської, балканської, європейської та світової культури. Вона сформувалася на основі народної музики слов'янських племен, перейнявши до себе елементи музичних культур інших народів, що населяли територію сучасної Болгарії.

Традиційно у Болгарії виділяють одинадцять областей, різноманітних за своїм фольклором: Родопська, Фракійська, Странджанська, та інші.

Основні народні музичні інструменти Болгарії: струнні — гадулка, тамбура; різні духові — гайда, кава, додюк, двоянка; ударні — тупа та інші.

Болгарські народні пісні частіше за все одноголосні. Багатоголосні пісні, зустрічаються зазвичай в середній, західній і південно-західній Болгарії. У народних болгарських танцях музична фраза часто не збігається із закінченням танцю. Це доказує, що танець створювався не одночасно з музикою.

Болгарський національний одяг відповідає тому, з якого регіону чоловік чи жінка та де проживають за географічним розташуванням. Вбрання як повсякденне так і святкове, чоловіче і жіноче, у кожному з болгарських етнографічних районів відрізняється своєю структурою і самобутністю. Після звільнення в 1878 році відбулися великі зміни під впливом міського одягу.

Сьогодні костюми використовуються в художній самодіяльності, у танцювальних та театральних виставах, деякі художні елементи

використовують у прикладному мистецтві, ремеслах і рідше в сучасному одязі.

Польська хореографічна культура.

Польський народний танець зародився у селянському середовищі. З часом городяни також почали створювати хореографію. На початку формування, обрядові – традиційні або сімейні свята, все це було пов'язано за танцями. Майже всі танці могли виконувати одночасно понад 100 людей. Саме тому вони такі захоплюючі.

Частіше всього, польський народний танець парний та масовий. В польській хореографії багато складних рухів та поз. Лінії зазвичай чіткі, плавні та послідовні. Польські народні танці мають особисту пластику. Вони ліричні, легкі, і в той же час ритмічні і темпераментні.

Польські танці класифікуються на повсюдно поширені та регіональні. До повсюдно поширених танців відносяться мазурка, полонез, мазур, оберек, куявяк та краков'як. Прикладами регіональних танців є трояк, збуйницькі, гуральські танці тощо.

У країнах Європи польські танці набули популярності. Незважаючи на те, що бальний та сценічний варіанти хореографії трохи відрізняються від народного, проте вони зберегли основні народні риси.

Польське народне вбрання відтворює самобутність і унікальність культурного життя нації, розкриває його історичний розвиток і служить справжнім символом народу. Деякі костюмні елементи поляків трішки запозичені від інших народів. Трапилось це у результаті тісної взаємодії Польщі з Україною, Австрією, Румунією, і Литвою.

Довгі роки культура цих країн мала великий вплив на культуру мешканців Польщі, через що в національному костюмі поляків з'явилися нові елементи. Роздивляючись національний польський костюм, слід враховувати той факт, що окремі області цієї держави мають свої особисті традиції місцевого одягу. Єдиного костюма для усіх областей Польщі не існує.

Польський народний костюм пройшов тривалий шлях формування, поки знайшов спільні риси у всіх регіонах держави. Спочатку весь одяг в Польщі поділялася на 3 основні групи залежно від соціального статусу людини: міський, шляхетський і селянський.

Перші дві групи часто зазнавали змін, селянський одяг змінювався дуже поступово. Найбільшого поширення набув шляхетський костюм, який ввібрав в себе багато особливостей від селянської групи одягу і став загальнонародним.

Основним компонентом польського національного костюма є тканина, з якої виготовлено виріб. Більш звичайні варіанти одягу виготовляються з доступних матеріалів: льону або вовни.

Друга група національних польських костюмів застосовується використанням дорогої вовняної тканини в смужку. До комплекту польського національного костюма, незалежно від регіону, в якому він поширений, входять (з урахуванням статевої ознаки): спідниця, сорочка, фартух, жилет (корсет), пояс, штани, головний убір, спеціальне взуття, прикраси і додаткові аксесуари.

Частіше всього національний польський костюм прикрашають вишивкою ручної або фабричної роботи. Жіночий одяг Польщі відрізняється яскравістю, багатоцвіттям. Серед кольорів, які використовувались у великій кількості для створення костюма це білий, жовтий, червоний, синій і зелений.

Найпопулярнішим орнаментом вважаються квіти. Це пояснюється не тільки красою малюнка, а й тим, що квіти мають символічне значення. Чоловічі елементи костюма в основній своїй частині більш стримані, його традиційними кольорами є чорний, коричневий, сірий, білий і ін.

Взуття під польський національний костюм підбирається відповідно до костюму. Це можуть бути чобітки з високим або середнім каблуком. Часто вони оснащені шнурівками та інколи на підборах є металеві підкови.

Особлива увага приділяється головному убору. Неможливо уявити польський одяг без прикрас і головних уборів. По головному убору жінки можна було дізнатися про сімейний стан красуні. Яскраві хустки, які покривають голову, призначалися юним незаміжнім дівчатам. Як тільки полячка обзаводилася сім'єю, вона одягала очіпок.

Польські жінки використовували прикраси, щоб доповнити свій чудовий наряд. В основному це були великі червоні намиста, масивні сережки та браслети. Чоловіки ніколи не скупилися на покупку прикрас для своїх жінок, тому що саме кількість і розміри жіночих аксесуарів видавали рівень його заробітку.

Польська музика є однією з найдавніших слов'янських музичних культур. Народна музика представлена пісенними і танцювальними жанрами. Переважає 3-дольний пунктирний ритм із переміщенням акценту із сильної частини такту на слабку й 2-дольний синкопований. Одна з найраніших польських пісень, є пісня *Oj chmielu, chmielu*, серед авторських творів — *Gaude Mater Polonia*.

В народних інструментах стукалки, бубни, свистульки, сопілки, дзвіночки. Серед інших інструментів: скрипки, генсле, мазанки, марини, басетлы й ін.; духові — лигавки, дуди; ударні — дерев, «кле-котки», великий і малий бубни. Популярні стародавні народні танці: попередник полонезу ходзоний, краков'як, мазурка, куявяк, оберек.

Молдавська хореографічна культура.

Молдавський танець має свою власну багату і дійсно оригінальну історію. З давних часів танці супроводжувались піснями, бавовною, жвавим ритмом або грою на ударних інструментах. Акомпанувати духові оркестри, або тарафи, танцівникам стали на багато пізніше. Тарафи включали в собі скрипки, цимбали, флейти і інші народні інструменти. Танці супроводжуються сатиричними або жартівливими частівками.

Молдавський танець вважається одним з найдревніших видів народного мистецтва, його можна враховувати справжньою «поемою нації»,

бо коли танцюють молдавани, «говорять серця». Кожний рух говорить про талант і духовні риси народу на різних історичних рівнях.

У молдавському танцювальному мистецтві виразним є як характер і темперамент, так і сила і спритність. Велику роль грає мудрість і гумор, чесно і прямо показуючи почуття і прагнення людей. Молдавські танці – це невід’ємна і справжня скарбниця цього народу, адже вони включають у себе і музику і національний костюм, і народну творчість і багато інше.

Джерела молдавського танцю шукають у далекому минулому. Танець допомагав дістатися особливого стану, завдяки ритуальним звичаям античності, які використовували у танці.

Молдавія залишається тією країною, в якій простежується величезний вплив інших різноманітних культур на традиційний молдавський костюм. Більшість елементів було запозичені. Одним із головних елементів була сорочка подовженої форми. Такі сорочки завжди прикрашалися вишивкою, а також квітковим орнаментом по грудям. Особливою популярністю здобуло вбрання з вишивкою рахунковими швами.

Відмінними рисами молдавського вбрання від інших є крій в талію, пояс, використання білої тканини і рушниковоподібний головний убір. До заміжжя дівчина до народного костюму додавала головний убір, а в святкові дні костюм прикрашала бусами, сережками і кільцями. Дивно, що в костюмі дозволялося поєднання тільки двох або трьох відтінків, а вишивка виконувалася в більшості випадків у чорному кольорі.

У костюмі окрему увагу приділяють спідницям, які шилися з чистої вовни або бавовни з шерстяним утком. Самою популярною моделлю була спідниця "catring", що являє собою цілісну незшиту тканину, яку обертали навколо стегон. У прохолодну погоду жінки носили жилетки, повністю прикрашенні орнаментом.

Історія молдавського національного костюма змінилась ще у 19 віці, коли в моду увійшли полотняні фартухи. Такі фартухи і головний убір вказували на статус жінки в суспільстві. Пояс це незамінний елемент

народного молдавського костюма. У Молдавії пояс слугував показником віку жінки, і одягали його тільки дорослі. Крім шерстяних тканин в моді були шовкові пояси різнокольорового забарвлення.

На основі самобутнього національного фольклору сформувалась молдовська музична культура. Водночас, молдавська народна музика дуже тісно пов'язана з музикою її сусіда та культурного родича — Румунії.

Будучи переважно одноголосим, музичний фольклор Молдови, виявляє ладову різноманітність. Молдавська музика виділяється жвавими, складними ритмами, музичною імпровізацією, синкопою і досить мелодійною орнаментикою. Однією з найважливішою частиною молдовської народної культури є старовинна балада «Міоріца» [15, с.345].

Молдова особлива завдяки своїми ансамблями, оркестрами та іншими мистецькими колективами народної музики і танцю, серед яких особливо вирізняється ансамбль народного танцю Молдови «Жок», адже «жок» — це також свято, яке включає танці, а ще це значна частина міста, де відбуваються ці танці.

Найпоширенішим жанром народної музики Молдавії є «дойна». Народні пісні мають широкий жанровий діапазон: трудові, обрядові, ліричні, епічні, революційні тощо. Народні танці темпераментні, барвисті, ритмічно різноманітні. Музичні інструменти: струнні — кобза, цимбали; язичкові — дрімба; духові — флуер і кавал, чимпой (волинка), бучум (трембіта) та ін. Ще здавна була дуже популярна скрипка.

1.4. Взаємовплив національних культур в хореографічному мистецтві

Взаємовідносини між національними культурами у хореографічному мистецтві, річ цілком природна. Цей взаємовплив спостерігався ще до виникнення та становлення нації. Існує три аспекти взаємозв'язків, які зумовлюють взаємовплив хореографічних культур: формування хореографічної Української культури іншими народами, чи навпаки; модернізація деяких народних танців; перетворення елементів хореографії та

їх традиційної манери виконання, залежно від народу, з якого запозичений цей рух [15, с.459].

Українські танці, які довгий час розвиваються в Україні, або прийшли до нас у недалекому минулому і завдяки своїй популярності зазнали великих змін щодо танцювальної лексики та музичного супроводу, з часом набувають яскравих національних рис.

Розглядаючи польку, можна робити висновок що її популярність зумовлюється тим, що багато країн зробили її національним танцем. Найбільшого поширення вона здобула саме в Україні.

На території України почали створюватися тисячі нових мелодій польки. Навіть у невеликій Вінницькій області відомий фольклорист Гнат Танцюра створив понад 56 аналогів мелодій. Найбільш оригінальними за музичною структурою були польки "Кокетка", "Військова", "Соловейко". Навіть у наші часи польку танцюють у країнах-сусідах, таких як Білорусія, Молдова, Польща [15, с.450].

У період Київської Русі сформувалась давньоруська народність. Давньоруський народ створив яскраву, глибоку, велику і гарну самобутню культуру, яка стала основою культур українського, й білоруського народів.

Сусіди з територіальним місцеположенням, мови які можна споріднювати та зв'язок культур українців, білорусів, зумовили особливим розвитком спільного мистецтва танцю. Давньоруська культура хореографії збагатила українську народну хореографію рядом народних ігор, розваг та танців.

Деякі українські хореографічні номери мають ідентичні назви, відрізняючись лише формою, характером і темпом виконання від російських і білоруських. Українська хореографія, за своїм змістом, жанровим і тематичним поділом, має багато спільного з болгарською, словацькою та польською хореографічною культурою.

У другій половині XVII століття, на південь України частіше заселялися російські селяни, утворюючи поселення. Найбільш потужний

вплив несла українська музична і хореографічна культури в таких областях та регіонах: Росія, Кубань, Примор'я, Білгородщина.

Взаємодія це внутрішня база розвитку народних культур. Якщо розглядати танці білорусів, вони тематично дуже нагадують українські танці. Хороводи України і Білорусії мають приблизну манеру і тему у тактових танцях, як: "Перепілка", "Воробій", "Душенька", а цілий розряд інших танців мають однакову назву, хоч і різняться характером і манерою виконання від однойменних українських. Танцюють у Беларусі і "Гопак", і "Козачок", і "Казачок", і "Подушечку" [15, с.456].

Більша частина має місцеположення на Правобережжі України, в особливості польські жителі, особливо у: Волинській, Вінницькій, Житомирській, Київській, Львівській. Рівненській та Хмельницькій області. Танці польських «гуралів» об'єднуються або мають схожість з українськими гуцульськими, верховинськими положеннях рук у парах, наявності ігрового елемента. Польські, так звані розбійницькі танці дуже нагадують наші хореографічні номери "Аркан", "Опришки", "Довбуш" не тільки елементами, а й атрибутами (топірці) [13, с.72].

Схожі між собою і чабанські танці. З змінених польських рухів, що увійшли до лексики українського танцю. «Вихиляс» у чоловічому повороті, що виконується у сільському шльонському мазурі, ловицькому, опочицькому обереку, вийшов зі складного шляху асиміляції та став подільською «карлючкою». Також у танці польського походження "Олендер" можна побачити положення рук, які притаманні гуцульським коломийкам; український стрибок у повороті з притиснутою ногою виконується в польському опочицькому обереку.

Болгарські танцювальні рухи, найчастіше, обумовлені з так званими несиметричними тактами і завдяки цьому створюється своєрідна лексика, яка притаманна тільки хореографічному мистецтву болгар. Однак, у болгарському народно-танцювальному мистецтві є багато спільного з українським. [15, с.456].

Звивка називається одним з основних та важливіших рухів болгарського танцю (низька, висока, замкнена, відкрита, внутрішня, зовнішня, задня) дуже схожа з гуцульським свердлом. Гайдук можна порівняти з болгарським танцем присядки. Деякі револьтати-закладки добре вписалися та використовуються у метричних складних поєднаннях: 5/15, 7/16, 11/16, 13/16, це не що інше, як 9/8.

Багато угорців проживають в окремих районах Закарпаття. У їхніх танцях можна побачити схожість парних положень при «крутках», як і коломийках (зберігання точки «А» на яку орієнтується людина, яка виконує танець, завдяки чому рухи набувають не тільки швидкої динамічності, а й певної оригінальності, особливої властивості, які притаманні лише угорським танцям).

В угорських танцях зустрічаємо й інші схожі риси, різновиди коломийкових рухів (сверделець, погаренок, вібраційних рухів плечима, головою тощо). Коломийка як жанр, безперечно, є надбання слов'янської культури [20, с.133].

Значна частка молдаван ще у XVI столітті переселилася з Бессарабії до України.

Так, у Молдавії побутують гопакули, коломийки, войницькі танці, дуже схожі з героїчними гуцульськими танцями. Поряд з молдавськими гайдуками у танцях виступає Олекса Довбуш. Це символічне вираження дружби двох народів (танці "Добош", "Долбуш", "Добуш").

Молдавський танець ковалів (Жокул Ферарилор), сохожи за ілюстративними рухами і малюнками з українським танцем ковалів. Молдавські присядки тотожні з гуцульськими, але гуцульські танці виконуються без вивороту колін і, як правило, виконуються не більше трьох разів поспіль [10, с.371].

Різноманітні типи "м'ячиків" (присядок з буковинським чабанським без винесення ноги уперед) у молдавських і гуцульських. Бокові доріжки-ходи з викиданням робочої ноги, доріжки плетені, подвійні удари, удари з

поворотом, хід з каблука на всю стопу, притаманні і Буковинським, і молдавським танцям.

«Сирба» є водночас румунським танцем і молдавським, але на справді цей танець є запозичений з сербських танців, румуни створили тільки 350 місцевих варіантів цього танцю. Вплив хореографії Румунії відчувається у зміщенні акцентів у буковинських рухах: дробітках, вибиванцях, притупах» [7;с.145].

Взаємовплив, взаємозбагачення – це доказ того що народності котрі проживають пліч о пліч, проживають на терені інших етнічних груп, зазнає їх впливу. Трансформація деяких елементів, запозичення деяких рухів, саме тому танець румунських, угорських, молдавських циган відрізняється від "Циганочки", побутуючої в Україні

«Танець українських та російських міських циган "Плескач" - дуже подібний до "Циганочки". Виходячи з того, що циганська до чоловічого танцю "Плескач". Своєрідна циганська хореографія, подібного не зустрінеш ні в румунських, ні в угорських ні в будь-яких інших циган, можна безпомилково припуститись, що "Циганочка" є не що інше, як варіант давньоруського "Плескача"» [15;с.456].

Висновки до першого розділу.

Отже, підводячи підсумки можна визначити те, що розвиток танців різних народів із спорідненою матеріальною та духовною культурами мають багато спільного у мистецтві і взагалі у хореографії. Дослідження національних особливостей народів, їх культур, звичаїв, ритуалів, музики, рухів зараз має підвищений інтерес.

Взаємовплив між національними культурами у хореографічному мистецтві являється формуванням однієї національності, культурою іншого народу або навпаки, модернізація, перетворення елементів хореографії, манери виконання. Впливи на формування культур має географічний акцент, етнічні відносини, вплив країн сусідів та інш.

Теоретичні та практичні знання мають важливе значення по даній темі, для створення практичної частини бакалаврської роботи. Завдяки аналізу творчого проєкту, знаходяться багато відповідей на питання та уточнень, щодо певних деталей. Завдяки цьому можна створити балетмейстерську роботу хореографічною мовою.

При постановці сюїти «Україно, моя Україно», варто враховувати не тільки першооснови танців, але і додаткові засоби інформації: традиції народів, музика, культура. Варто враховувати і інших балетмейстерів які зверталися з схожими ідеями і темою. Проаналізувавши основу майбутнього хореографічного твору необхідно приділити увагу правильному поєднанню одразу п'яти національностей в одному хореографічному танцю, на одній сцені.

Завданням дипломної роботи є демонстрація та вміння чітко поєднувати різні види хореографії. Звернення до хореографічної скарбниці та знань видатних балетмейстерів є суттєвою допомогою. Завдяки чому можна розкрити потенціал, показати інтегровані навички з мистецтва балетмейстера, розкрити на сцені різні образи за допомогою танцювальної лексики і драматургії.

РОЗДІЛ 2. Художні особливості творчого проєкту

2.1 Лібрето

Навесні на зеленій лісовій галявині, біля берегу річки Тиса, що на Закарпатті, на світанку зустрілися декілька народів аби врешті вирішити хто з них кращий. Першими до місця прибув український народ, аби показати свою міць та силу, за ними одразу ж приїхала молдавська етнічна група що проживає в селищі яке знаходиться на іншому березі річки, та одразу ж увійшли до танцю де розпочалося народне гуляння [24, с.338].

Над річкою сходить спекотне сонце, на зеленій лісовій галявині відкривається чудовий вид на природу, на розкидані по галявині квіти, злітають перші бджоли, капає роса з трави. Почувши гул та галас, до місця прибуло ще декілька етнічних груп, це були болгари та євреї. Вони одразу ж не ввійшли демонструвати свої навички, лише почати пританцьовувати на місці один з одним, дивлячись на суперництво українського та молдавського танцю. Болгари почувши рідний ритм та музику одразу зайшли до танцю, відштовхнули український народ з молдовським, тепер вони пританцьовують. Болгарська етнічна група демонструє свої швидкі танці.

Торговий караван з поляками, що рухався по стежці між лісом, рухався до Одеси, але загубившись у дорозі, вони потрапляють прямо на ту саму галявину, де перед ними відкривається чудовий вид на річку Тиса, де відбуваються масовий танець. Вони бачать як кожен народ перетанцьовує один одного та доповнює. Зупинивши свій караван, вони покидали свої вози, та приєдналися до танцю аби показати на що вони здатні [19, с.11-12].

Над річкою сходить червоний місяць, біля возів зведені намети та розпалене вогнище, хтось варить їжу, хтось співає національні пісні, чи грає на музичному інструменті, розповідає історії, але танець все ще продовжується. З суперницьких танців все перейшло до дружніх танців, де один одного доповнює та розважаються разом. Танець поглинув в себе

великий спектр і темперамент, потужний масовий народний танець відтворює велику палітру емоцій, та розповідає історію кожного народу.

2.2. Форма, жанр, різновид та стилістика. Ідейно-тематичний аналіз

Форма – хореографічна сюїта.

Жанр – побутовий танець.

Різновид та стилістика - народно-сценічний танець.

Місце дії – лісова галявина на березі річки Тиса.

Тема – об'єднання різних етнічних груп, в одному танці зі збереженням культурних цінностей кожного, обмін культурних цінностей.

Ідея – встановлення дружніх відносин між різними народами.

Надзавдання – розкриття народностей що проживають пліч-о-пліч разом з нами, які є частиною нашої країни. Показати дружні народи, розкрити та об'єднати різну культуру, та поширити все це серед суспільства.

Конфлікт – боротьба між декількома етнічних груп, аби дізнатися хто з них кращий.

Наскрізна дія – прагнення об'єднання різних народних етнічних груп у одне ціле.

Контрдія – намагання кожної етнічної групи показати що він кращий ніж інший народ.

2.3. Композиційно-архітектонічна побудова

Експозиція – Поява на галявині молоді, знайомство глядача з українською, молдовською, болгарською, єврейською та польською етнічною групи.

Почергова поява на сцені хлопців та дівчат, показ кожної національності.

Зав'язка – Знайомство на сцені кожної національної пари з один одним, початок спільного танцю. Кожна етнічна група хоче показати свою майстерність.

Розвиток дії – Різкий перехід темпу, вихід молдавської етнічної групи на середину залу, початок почергового показу окремих національностей.

Кульмінація – Потужний танець відтворює велику палітру почуттів, кожна національність починається об'єднуватися та підтанцювати одна одній.

Розв'язка – Об'єднання усіх національних меншин у один спільний фінальний танець [9, с.150].

2.4. Сценарно-композиційний план

Танець (епізод)	Виконавці	Світло	Декор ації	Реквізит	Музичний матеріал	Хронометраж
1. Почергова поява на сцені різних національних меншин. (Знайомство)	10 виконавців (5 пар, 5 хлопців, 5 дівчат)	Приглушене ранкове світло	Вікривання куліси. Декілька дерев та кущів імітація лісу	-	Уривок з української пісні	1:24
2. Поява на середині сцени молдавської етнічної групи	2 танцівників, 8 танцівниць підтанцювки (одна пара. Підтанцювка 4 хлопця, 4 дівчини)	Яскраве денне світло	-	-	Уривок пісні з Танцю «Жок»	0:50

3. Поява на середині сцени болгарсько-ї етнічної групи	2 танцівників, 8 танцівників і підтанцювки (одна пара. Підтанцювка 4 хлопця, 4 дівчини)	Яскраве денне світло	-	-	Уривок з пісні «Шопско хоро»	0:46
4. Поява на середині сцени єврейської етнічної групи	2 танцівників, 8 танцівників і підтанцювки (одна пара. Підтанцювка 4 хлопця, 4 дівчини)	Яскраве денне світло	-	-	Уривок з пісні «Nava Nageela»	0:47
5. Поява на середині сцени польської етнічної групи	2 танцівників, 8 танцівників і підтанцювки (одна пара. Підтанцювка 4 хлопця, 4	Яскраве денне світло	-	-	Уривок пісні з Танцю «Краков'як»	0:31

	дівчини)					
6. Вихід на середину сцени усіх національних меншин, об'єднаний фінал	10 виконавців (5 пар, 5 хлопців, 5 дівчат)	Яскраве світло денне, що переходить у вечірнє	-	Під кінець закриваються куліс	Уривок з української пісні	0:51

2.5. Дійові особи та їх характеристика

Головні герої:

Український народ – у хореографічній сюїті виконують цю роль хлопець і дівчина. Одягненні в національне вбрання. Парубок, невисокого зросту середньої статури, дівчина молода, середньої статури дівчина.

Молдавська етнічна група – цю роль виконують хлопець з дівчиною. Хлопець має добру фізичну форму, дівчина молода. Одягнуті у національні костюми.

Болгарська етнічна група – цю роль виконує молодий парубок з дівчиною. Одягнені в національні костюми.

Єврейська етнічна група – чоловік у середніх віках, має сиву бороду та волосся. Молода жінка, середньої статури дівчина. Одягнені в національне вбрання.

Польська етнічна група – чоловік у середніх віках, має середню статуру. Жінка у середніх віках. Одягнені у національне вбрання.

2.6. Характеристика музичної основи хореографічного твору

Твір складається з шести частин:

Перша частина.

Тональність твору – А-dur (ля мажор). Розмір: 3/4. Темп помірний, *allegretto* - жваво. Форма період двохчасна.

Друга частина.

Тональність твору – es-dur (мі бімоль мажор). Розмір: 2/4. Темп швидкий, *presto* - швидко. Форма період двохчасна.

Третя частина.

Тональність твору – j-dur (соль мажор). Розмір: 2/4. Темп швидкий, *presto* - швидко.. Форма період двохчасна.

Четверта частина.

Тональність твору – В-dur (сі бімоль мажор). Розмір: 4/4. Темп помірний, *moderato* - помірно. Форма період двохчасна.

П'ята частина.

Тональність твору – В-dur (сі бімоль мажор). Розмір: 2/4. Темп швидкий, *presto* - швидко. Форма період двохчасна.

Шоста частина.

Тональність твору – Ces-dur (до бімоль мажор). Розмір: 2/4. Темп швидкий, *prestissimo* – дуже швидко. Форма період двохчасна.

2.7. Сценографія

Умови виконання:

1. Сцена середнього розміру;
2. Обов'язкова наявність центральних та бокових куліс, наскрізних;
3. Світлове оформлення;
4. Відеокамера.

Світлове оформлення:

1. Приглушене ранкове світло;
2. Яскраве денне світло;

3. Темрява;

4. Яскраве денне світло, що переходить у вечірне.

Костюми:

Український національний костюм: дивитися додаток «А».

Молдавський національний костюм: дивитися додаток «Б».

Болгарський національний костюм: дивитися додаток «В».

Єврейський національний костюм: дивитися додаток «Г».

Польський національний костюм: дивитися додаток «Д».

ВИСНОВКИ

Бакалаврська робота «Україно, моя Україно» є показником освіченості та творчого здобутку.

В теоретичній частині роботи було досліджено особливості національних культур народів України, зібрана достатня інформація, яка дозволила в практичній частині об'єднати народну хореографію різних національностей в одну хореографічну сюїту, яка передає атмосферу різних національностей в одному танці.

Було проведено аналіз теоретичних праць, що мало важливе значення для створення практичної частини бакалаврської роботи.

Зібрана та оброблена інформація значно покращила розуміння специфіки народних танців, допомогла автору роботи донести свої ідеї та думки засобами хореографії. Завдяки проведенню аналізу першоджерел були знайдені відповіді на питання та уточнення, щодо певних деталей. Текстовий варіант наштовхнув на певні думки, пов'язані з тим, як інтерпретувати на сцені засобами хореографії – рядки з історії.

Творчий проєкт «Україно, моя Україно», об'єднав хореографічну культуру п'яти національностей, а саме: болгар, євреїв, молдаван, поляків та українців.

В практичній частині було розкрито, поширено кругозір звичайного глядача та показано що всі народи різні, але нас об'єднує не тільки територія на якій ми проживаємо, а й культура, хореографія.

Практична частина хореографічної сюїти «Україно, моя Україно» може використовуватися у будь-яких колективах як то аматорських на малих сценах так і в професійних колективах на великій сцені, може збагатити танцювальну лексику і виконуватись зі збільшеним складом учасників. Також використані окремі танцювальні елементи в подальшому допоможуть хореографам у навчальному процесі.

Було здійснено балетмейстерську постановку хореографічної сюїти «Україно, моя Україно», та розроблено сценарно-композиційний опис бакалаврської роботи.

Творчий проект став важливим етапом становлення балетмейстера з чітко вираженим стилем та баченням майбутньої композиції. Він демонструє знання набуті протягом чотирьох років навчання та підсумовує їх.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Алякринская М. Тенденции развития массового танца 1950-х гг. : бальный танец. *Вестник Санкт-Петербургского государственного университета культуры и искусств*. 2014. № 2(19). С. 135–141.
2. Бредихин А. Вехи истории спортивных бальных танцев и тенденции развития танцевальных программ. *Знание. Понимание. Умение*. 2012. №3. С.322–325.
3. Емлина Д. И. Видеомэппинг в пластическом театре. *Современный танец: дискурс и практики* : сборник статей / под общ. ред. канд. культурологии Н. В. Курюмовой. Екатеринбург : Гуманитарный университет, 2017. С. 41–57.
4. Касьянова О. В. Генезис вітчизняної бальної хореографії в контексті загальносвітових процесів. *Театральне і хореографічне мистецтво України в контексті світових соціокультурних процесів* : матеріали всеукр. наук. конф., Київ, 22–23 квіт. 2004 р. Київ, 2004. С. 4–9.
5. Богданов Г. Ф. Основы хореографической драматургии : учебное пособие. Санкт-Петербург : Лань, Планета музыки, 2017. 168 с.
6. Богданов Г. Ф. Работа над содержанием хореографического произведения : учебно-методическое пособие. Москва : ВАХТ, 2006. 144 с.
7. Богданов Г. Ф. Работа над танцевальной речью : учебно-методическое пособие. Москва : ВАХТ, 2006. 160 с.
8. Боттомер П. Уроки танца. Смотрите, читайте, занимайтесь. Москва : Эксмо, 2003. 256 с.
9. Василенко К. Ю. Український танець : підручник. Київ : ІПКПК, 1997. 282 с.
10. Воропай О. Звичаї нашого народу. Етнографічний нарис. Т. 2. Київ : Оберіг, 1991. 448 с.
11. Якубова Л. Д. Національні меншини України. *Енциклопедія історії України* : у 10т. / редкол. В. А. Смолій. Київ : Наукова думка, 2010. 728 с.
12. Національні меншини України. *Юридична енциклопедія* : [у 6 т.] / ред. Ю. С. Шемшученко. Київ : Українська енциклопедія ім. М. П. Бажана, 1998. 2004.
13. Панчук М. І. Декларація прав національностей України 1991. *Енциклопедія історії України* : у 10т. / редкол. В. А. Смолій. Київ : Наукова думка, 2004. Т.2. С. 315-518.
14. Панчук М. І. Декларація прав національностей України 1991. *Енциклопедія сучасної України* : у 30 т / ред. І. М. Дзюба. Київ : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2001.

15. Воропай О. Звичаї нашого народу. Етнографічний нарис. Київ : Оберіг, 1991. 456 с.
16. Гиглаури В. Компоненты постановочной и исполнительской работы в искусстве движения. Москва : Век информации, 2010. 72 с.
17. Голдрич О. Хореографія : посібник з основ хореографічного мистецтва та композиції танцю. Львів : Край, 2003. 160 с.
18. Гуменюк А. Українські народні танці. Київ : Видавництво академії наук Української РСР, 1962. 360 с.
19. Гутник І. Основні принципи роботи над стилізацією народного танцю. *Теорія та методика викладання фахових дисциплін* : зб. наук.-методич. пр. кафедри народної хореографії КНУКіМ. Київ : Аванпост-Прим, 2014. С. 11–21.
20. Гутник І. Танцювальна сюїта та специфіка її постановки в народно-сценічному танці. *Теорія та методика викладання фахових дисциплін* : зб. наук.-методич. пр. кафедри народної хореографії КНУКіМ. Київ : Аванпост-Прим, 2014. С. 22–33.
21. Шариков Д. Мистецтвознавча наука хореологія як феномен художньої культури : монографія. Київ : КиМУ, 2013. 204 с.
22. Шевченко В. Т. Мистецтво балетмейстера в народно-сценічній хореографії : навч.-методич. посібник Київ : ДАКККіМ, 2006. 184 с.
23. Шереметьевская Н. Танец на эстраде. Москва : Искусство, 1985. 416 с.
24. 100 балетных либретто / сост. Э. Энтелис. Москва-Ленинград : Музыка, 1966. 338 с.
25. Конституція України. Розділ І. URL : <https://www.president.gov.ua/ua/documents/constitution/konstituciya-ukrayini-rozdil> (дата звернення : 21.03.2022).
26. Національні меншини в Україні // Вікіпедія : вільна енциклопедія. URL : https://uk.wikipedia.org/wiki/Національні_меншини_в_Україні. Національні меншини в Україні (дата звернення : 21.03.2022).
27. Декларація прав національностей України URL : https://www.wiki.ukua.nina.az/Декларація_прав_національностей_України (дата звернення : 26.04.2022).
28. «Юность» детский танцевальный ансамбль города Саки Крым URL : https://saki-unost.ucoz.ru/index/vzaimosvjaz_i_vzaimodejstvie_ukrainskogo_narodnogo_tanca_i_khoreografii_narodov_prozhivajushhikh_vukraine/0-27 (дата звернення : 29.02.2022).
29. Традиции и праздники Болгарии URL : <https://tripmydream.com/bulgaria/traditions> (дата звернення : 29.02.2022).

30. Танцювальне мистецтво Болгарії URL : https://www.wiki.uk-ua.nina.az/Танцювальне_мистецтво_Болгарії.html (дата звернення : 29.02.2022).
31. Молдавские традиции и обычаи URL : <https://mold.su/o-moldove/traditions-moldova> (дата звернення : 29.02.2022).
32. Молдавський танець URL : http://4ua.co.ua/culture/sb2bc79b4c53b89421206c27_0.html (дата звернення : 06.05.2022).
33. Традиції Польщі URL : <https://unalib.ks.ua/traditsii-ta-zvichai-polschi.htm> (дата звернення : 07.05.2022).
34. Польський національний костюм URL : <https://unalib.ks.ua/polskiy-natsionalniy-kostyum.htm> (дата перегляду : 10.05.2022).
35. Євреї України. Хто вони? URL : <https://ukrainer.net/yevreyi/> (дата звернення : 12.05.2022).
36. Ансамбль ім. П. П. Вірського - Україно, Моя Україно // YouTube. URL : <https://www.youtube.com/watch?v=s2FJagjltEE&t=390s> (дата звернення : 15.05.2022).
37. Ансамбль пісні, музики та танцю «Сузір'я Миколаїв» // YouTube. URL : <https://www.youtube.com/watch?v=IM0PBVYX8h-o> (дата звернення : 15.05.2022).

ДОДАТКИ

Додаток «А». Український національний костюм хлопців та дівчини

igs.ru

Додаток «Б». Молдавський національний костюм хлопців та дівчини

Додаток «В». Болгарський національний костюм хлопців та дівчини.

Додаток «Г». Єврейський національний костюм хлопців та дівчини

Додаток «Д». Польський національний костюм хлопців та дівчини

